

T o l l b a m o n d á s

Az első világháború után a Magyar Királyság elveszítette területének több mint kétharmadát, lakosságának 63,5%-át. A trianoni békediktátum kiformálódása idején azonban néhány ponton Magyarországnak kedvezően módosultak a határok a magyar lakosok határozott fellépése eredményeképpen.

Kétségtelenül a legismertebb példa a soproni népszavazás. 1921. december 14–16-án Sopronban és a környékén fekvő nyolc településen a 257 négyzetkilométeres terület hovatartozását döntötte el a voksolás. A térség többnemzetiségű lakossága Magyarország mellett döntött, emlékére az 1922. évi XXIX. törvény Sopronnak adományozta a „leghűségesebb város” címet. Az esemény máig fennálló emléke a Tűztorony déli oldalán létesített Hűségkapu.

Nyugat-Magyarországon még egy ugyanilyen lakossági állásfoglalás vezetett előbb tiltakozáshoz az elcsatolás ellen, majd 1923. január 10. és március 9. között népszavazáshoz. Tíz falu lakossága Szentpéterfa szervező-mozgósító tevékenysége révén kaphatta vissza Magyarországhoz tartozását. A település lakosai érdemeik elismeréseként kapták „a leghűségesebb község” címet. Egy másik falu is magyar település maradt a nyugati határok mentén. Szomoróc község a kercai lakosok és határőrök együttes erejével űzte el a megszállókat. Hosszas tárgyalások után 1922. február 8-án ismét magyarnak vallhatták magukat a lakosok a mai Kercaszomoron.

Balassagyarmat északon, az Ipoly mentén fekszik. A várost a demarkációs vonal átlépésével ellenséges erők szállták meg 1919 januárjában. A város lakosai, a vasutasok és a környéken maradt katonák január 29-én együttes támadással foglalták vissza a központi intézményeket, s elűzték a megszállókat, akik visszavonultak az Ipoly jobb partjára. Ennek jelentőségét őrzi az 1922. október 29-én létesített emléktábla. Ahogy felavatásakor az ünnepi szónok fogalmazott: „Akikről e tábla szólni fog, igaz magyarok voltak, mert forrón szerették hazájukat, és hősök voltak, mert hazaszeretetüknek életüket is áldozták.” Az ellenséges és a magyar áldozatok együtt nyugszanak a balassagyarmati temetőben.

(80 pont)